

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті розкрито сутність культурологічного підходу, теоретичні засади його використання у вирішенні завдань авторського дослідження. У контексті теми проаналізовано погляди науковців на поняття «культура», її складові «матеріальна і духовна культура» та поняття «культура здоров'я». Визначено вплив культури на духовний розвиток дошкільників. Доведено доцільність включення в методику формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку надбань національної культури.

Ключові слова: культурологічний підхід, культура, культура здоров'я, духовність, здоров'язбережувальна компетентність, дошкільники.

Найвагоміші цінності держави — життя і здоров'я людини. Їх рівень є важливим показником цивілізованості суспільства. Однак сучасна економічна нестабільність, нехтування загальнолюдськими цінностями, посилення аморальності, негативний вплив засобів масової інформації, зниження рівня життя людей спровокували погіршення фізичного, морального, соціального та духовного здоров'я населення України, особливо підростаючого покоління. Зазначене вище актуалізує потребу духовного розвитку особистості через гуманізацію педагогічного процесу, посилення взаємозв'язку освіти і культури, активізацію впровадження в освіту культурологічного підходу і на цій основі виховання фізично і морально здорового молодого покоління. Зважаючи на той факт, що починати вирішувати проблему духовного розвитку і здоров'язбереження необхідно з дитинства, вважаємо за доцільне завдання формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку вирішувати з урахуванням можливостей культурологічного підходу.

Спрямованість сучасної освіти на гуманізацію педагогічного процесу, посилення взаємозв'язку освіти і культури, зміна парадигми освіти від виховання «людини освіченої» до «людини культурної» зумовили зростання ролі культурологічного підходу. За визначенням І. Беха, цей підхід розуміється як «цілеспрямований, побудований на наукових засадах процес залучення особистості до культури, у ході якого здійснюється передавання багатоговікового людського досвіду (теоретичного, ціннісного, практичного) від покоління до покоління і розвиток його відповідно до сучасних реалій» [2 с. 26]. Учені І. Бех, С. Гончаренко, І. Зязюн, А. Капська, В. Кремень та інші вважають, що всі елементи освітнього процесу мають певний зв'язок із культурою. Культура — це «всезагальний чинник і духовно-практична основа розвитку особистості» (І. Бех) [2 с. 26], тому система освіти і виховання має стати відтворенням ситуації духовного зро-

стання особистості в культурі і разом із культурою, повторенням культурогенезу на індивідуальному рівні.

Вагомий внесок у розроблення теоретичних основ культурологічного підходу в освіті зробили І. Бех, А. Богуш, Є. Бондаревська, І. Зязюн, Н. Крилова, О. Савченко, А. Рижанова, В. Розін, В. Руденко, В. Серіков, В. Сластьонін та інші вчені. Акцентуючи увагу на потребах суспільства у вихованні людини культури, О. Савченко зазначає, що «педагогічна реалізація гуманістичних цінностей направлена на підвищення загальної культури особистості, залучення до національних і загальнолюдських цінностей, а це вимагає посилення культурологічної спрямованості освіти» [10, с. 3]. Конкретизували особливості впровадження культурологічного підходу в дошкільній освіті А. Богуш, Н. Гавриш та інші (у комунікативній діяльності), Т. Поніманська, І. Рогальська та інші (у процесі соціалізації особистості), Л. Калуська, Л. Сварковська та інші (у фізичному вихованні) тощо.

Культурологічний підхід до освіти як основну мету розглядає залучення людини до культурних цінностей. Найважливішою з них є здоров'я особистості, тому сучасні вчені (Л. Безугла, Г. Беленька, О. Богініч, В. Горащук, Г. Капранова, С. Кириленко, М. Машовець, В. Оржеховська та інші) виокремлюють поняття «культура здоров'я», визначають культуру здоров'я як невід'ємну складову загальної культури особистості і досліджують особливості й умови її формування у підростаючого покоління. Проте в науковій літературі практично не розкривається аспект формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку з позицій культурологічного підходу.

Мета статті — розкрити сутність культурологічного підходу, теоретичні засади його використання у вирішенні завдань формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку; у контексті теми проаналізувати погляди науковців на поняття «культура», її складові «матеріальна і духовна культура» та поняття «культура здоров'я»; визначити вплив культури на духовний розвиток дошкільників; довести доцільність включення в методику формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку надбань національної культури.

Культурологічний зміст освіти зорієнтований на людину, на формування високоморальних якостей особистості, заснованих на загальнолюдських цінностях, на вмінні будувати свої стосунки зі світом на основі поваги до людини, підвищення уваги до навколишнього середовища і загалом на розуміння людського життя і здоров'я як найвищої цінності. Культурологічний підхід, на думку Н. Крилової, є «сукупністю методологічних прийомів, що забезпечують аналіз будь-якої сфери соціального і психічного життя через призму системотворювальних культурологічних понять (культура, культурні

зразки, норми і цінності, устрій і образ життя, культурна діяльність, інтереси та ін.)» [6, с. 65].

Значну роль у методологічному обґрунтуванні культурологічної концепції освіти зіграли дослідження Є. Бондаревської, у яких учена сформулювала визначення культурологічного підходу і основні положення концепції. У розумінні автора, «культурологічний підхід — це розгляд освіти крізь призму поняття культури, тобто її розуміння як культурного процесу, що здійснюється в культуровідповідному освітньому середовищі, всі компоненти якого сповнені людськими смислами й служать людині, яка вільно проявляє свою індивідуальність, здатна до культурного саморозвитку й самовизначення у світі культурних цінностей» [1, с. 117].

Вихідними положеннями (компонентами за Є. Бондаревською) культурологічного підходу є: 1) ставлення до дитини як до суб'єкта життя, здатного до культурного саморозвитку і самовизначення; 2) ставлення до педагога як до посередника між дитиною і культурою, здатного вести її у світ культури і підтримати дитячу особистість в її індивідуальному самовизначенні у світі культурних цінностей; 3) ставлення до освіти як до культурного процесу, рушійними силами якого є особистісні смисли, діалог і співробітництво його учасників в досягненні цілей власного культурного саморозвитку; 4) ставлення до школи як до цілісного культурно-освітнього простору, де живуть і відтворюються культурні зразки життя дітей і дорослих, відбуваються культурні події, здійснюються творення культури і виховання людини культури [1, с. 117-118].

З позицій культурологічного підходу, за дослідженнями В. Руденко, головною метою закладу освіти є створення сприятливих умов для досягнення тими, хто навчається, самототожності через розвиток сутнісних сил і формування особистості в соціокультурному значенні. Виходячи із суті культурологічного підходу, процес навчання і виховання повинен організовуватися педагогом як органічна частина процесу осмислення реальних об'єктів, своїх дій і себе. Тобто, культурологічний підхід конкретно реалізовуватиметься в антропоцентричному цілепокладанні, особистісно значущій мотивації, ціннісному ставленні до себе і в конкретному виді діяльності як досягненні культури і засобу самовдосконалення, а також у стимулюванні прагнення до інтеріоризації здобутих знань, включенню їх у свій структурний особистісний план. Таким чином, саме культурологічний підхід в освіті забезпечує ефективність процесу переведення досягнень культури як суспільного явища в план буття [9, с. 48] і, за умови його якісної організації, допомагає виявити соціокультурні проблеми, практично вирішувати їх на основі ідей та принципів, що відповідають сучасній культурі, і ставити нові питання, які дають змогу переосмислювати педагогіку [6, с. 8-9].

Культурологічний підхід до дослідження проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку здійснюється у контексті розуміння різних аспектів поняття «культура». Культура (від лат. *culturea* — обробка, виховання, освіта, облагородження) як зміст і певна характеристика життєдіяльності людини і суспільства — явище багатогранне. З одного боку, культура виступає як феномен соціального організму та його еволюції, з іншого — як наукова категорія, яка досліджує та визначає сутність, структуру та специфіку функціонування цього феномену.

Наразі налічується більш двохсот визначень зазначеного поняття. Аналіз наявних поглядів на культуру дав можливість зробити деякі узагальнення. Отже, культура пов'язана з перетворювальною діяльністю людини і не може існувати поза людиною і суспільством; культура є системою матеріальних і духовних цінностей; розвиток і соціалізація особистості відбувається внаслідок засвоєння соціокультурних цінностей (соціальних настанов, цінностей, вірувань, норм поведінки) від попередніх поколінь; рівень розвитку культури є вирішальною умовою прогресу суспільства і людини.

Залежно від форм культуротворчої діяльності людини, розрізняють матеріальну та духовну культури. *Матеріальна культура* — система цінностей, які є продуктом матеріального виробництва і задовольняють матеріальні потреби людей, а також діяльність щодо створення названих цінностей. До *духовної культури* належать духовні цінності (форми суспільної свідомості, наукові теорії, твори художньої літератури, соціальні норми та ін.), які виконують пізнавальну, інформативну, комунікативну, регулятивну, аксіологічну, світоглядну, виховну функції. Головними сферами духовної культури є наука, освіта і мистецтво, а її елементами — звичаї, норми, цінності, знання, інформація, значення тощо. Однак, як зазначає М. Горлач, матеріальні і духовні надбання людства становлять зовнішню форму існування культури, справжнім же внутрішнім змістом її існування є розвиток людини як суспільної істоти. Отже, центром культурної діяльності є людина, яка робить вибір — культивувати чи ні, і якщо культивувати, то що саме.

Через призму духовної культури у дітей формується ставлення до здоров'я як до найвищої цінності й мотивація на його збереження, адже стан здоров'я людини, за В. Солоухіним, пов'язаний з рівнем її внутрішньої культури. Учений вважає, що культурна людина не може дозволити собі хворіти, тому високий рівень захворюваності населення, на його думку, є показником низького рівня культури людей. Знання дітей про чинники, які сприяють здоров'ю, правила людського співіснування, самосприйняття також ґрунтуються на зразках духовної культури. Народні звичаї, традиції, обряди здоров'язбереження, які склалися внаслідок їх практичного застосування про-

тягом тривалого часу минулими поколіннями і уособлюють собою підсумок історичного досвіду, переносяться в площину реального життя і сприяють виробленню власних традицій і звичок здоров'язбережувальної поведінки сучасними і прийдешніми поколіннями.

Культура є певною мірою механізмом, який регламентує і регулює поведінку та діяльність людини, а сама людина є її носієм і ретранслятором, тобто культура — специфічно людський спосіб буття, що визначає весь спектр практичної та духовної активності людини, її можливої взаємодії з навколишнім світом і собою. Культура використовується суспільством як умова буття та розвитку людини в конкретний історичний час. Розвиток дитини відбувається в реальній формі засвоєння культури того суспільства, якому вона належить. Л. Виготський, розробляючи культурно-історичну концепцію розвитку особистості, стверджував, що розвиток психічних функцій відбувається у процесі опосередкованого спілкування, присвоєння індивідом цінностей людської культури. У результаті чого «натуральні» психічні функції перетворюються на вищі функції — культурні.

Брунер Джером-Сеймур, вивчаючи дитинство, довів, що онтогенез починається з постановки мети і закінчується виявленням засобів для її досягнення. Брунер вважав, що розвитку особистості сприяє культура, ніби посилюючи модель репрезентації. Тому методика формування у дошкільників здоров'язбережувальної компетентності містить теорію навчання, яка пов'язує культуру здоров'язбереження з репрезентаційними моделями. Дитина, розвиваючись, привласнює не тільки історично здобуту культуру, але й ту, що перебуває на стадії становлення нових форм людської ментальності, того загального, що виступає глибинним джерелом мислення, віри, ідеології, пізнання. Виходячи з цього, розуміємо, що дитина певним чином бере участь у виробленні нових структур людської діяльності, її нормативних моделей, що призводить до нового виду універсальних людських якостей. Урахування в процесі формування здоров'язбережувальної компетентності сучасних дітей родового досвіду здорового способу життя проектує в історичній перспективі можливість появи здорових поколінь.

Реалізувати культурологічний підхід у процесі проведення нашого дослідження доцільно, усвідомлюючи сутність поняття «культура здоров'я», яке досліджували Л. Безугла, Г. Беленька, О. Богініч, Е. Вайнер, В. Горашук, Г. Капранова, С. Кириленко, М. Машовець, В. Оржеховська та інші. Ми вважаємо, що прояв культури здоров'я свідчить про сформованість в особистості здоров'язбережувальної компетентності.

У власному дослідженні ми враховуємо думку В. Оржеховської про те, що «культура здоров'я є невід'ємною складовою загальної культури особистості, яка забезпечує певний рівень знань, умінь, на-

вичок з питань формування, збереження, відтворення та зміцнення здоров'я і характеризується високим рівнем культури поведінки стосовно власного здоров'я та здоров'я оточуючих. Від рівня культури здоров'я людини залежить збереження й відтворення її здоров'я. Тому вона входить до системи найважливіших людських цінностей» [8, с. 23]. Потреба у здоров'ї має трансформуватися в культурну потребу та стати нормою життя особистості, починаючи з дошкільного віку.

В. Горащук також визначає культуру здоров'я особистості як «важливий складовий компонент її загальної культури, обумовлений матеріальним і духовним середовищем життєдіяльності суспільства, що виражається в системі цінностей, знань, потреб, умінь і навичок щодо формування, збереження й зміцнення її здоров'я. Вона зумовлює подальший розвиток усіх різновидів культур і передбачає формування людини як цілісного індивіда, охоплюючи всі сторони її життя. Культура здоров'я покликана перетворити будь-яку сферу діяльності вихованця в засіб духовного, психічного й фізичного самовдосконалення, самооздоровлення» [4, с. 22].

Поняття «культура здоров'я», як зауважує С. Кириленко, «включає умови та характеристики навколишнього середовища; індивідуальні якості та особливості особистості, уміння адекватно співвіднести себе з навколишнім світом. За такого підходу цілком правомірним є висновок, що культура здоров'я є невід'ємною складовою загальної культури особистості, забезпечує певний рівень знань, умінь, навичок з питань формування, збереження, відтворення та зміцнення власного здоров'я і характеризується високим рівнем культури поведінки стосовно здоров'я оточуючих» [5, с. 8].

Культура здоров'я, яка притаманна певній особистості, за визначенням Г. Беленької, О. Богініч, М. Машовець, спонукає її до реалізації, розвитку та удосконалення своїх можливостей і містить у собі такі аспекти: фізичний — здатність керувати своїми рухами, тілом; психічний — здатність керувати своїми відчуттями, емоціями, почуттями та думками; моральний — здатність керувати власною поведінкою, процесом задоволення своїх потреб відповідно до загальнолюдських норм; духовний — здатність керувати власною поведінкою, процесом задоволення своїх потреб відповідно до системи ціннісних орієнтацій та духовної спадщини людства [3, с. 67].

Слід зазначити, що характеристики культури здоров'я тісно переплітаються з характеристиками здоров'язбережувальної компетентності, які були представлені в інших наших публікаціях. Тому досвід формування культури здоров'я у підростаючого покоління буде корисним у процесі формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку.

У сучасній духовно-культурній ситуації актуального соціального значення набуває необхідність використання в процесі форму-

вання здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку надбавь національної культури. Звичка здоров'язбережувальної поведінки і здорового способу життя передається з покоління в покоління уже в сім'ї як традиція народу. Здоров'язбережувальна компетентність дитини відтворює ступінь сформованості цієї традиції в сім'ї, народі, а також рівень загальнокультурного розвитку суспільства. Враховуючи зазначене, у методику формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку включені здобутки української етнопедагогіки (прислів'я, приказки, загадки, казки, міфи, легенди тощо), які розкривають єдність фізичного і духовного здоров'я; висловлювання про значення здоров'я і способи його збереження, а також фізичні вправи, ігри та розваги, які пов'язані з полюванням, працею та підготовкою до неї, обрядами й святами народного календаря і сприяють інтеграції духовної і матеріальної культури.

Формування культури пов'язано не тільки з процесом присвоєння готових культурних цінностей, але і з постійними зусиллями в напрямі самовдосконалення, саморозвитку, самоорганізації і самозбереження. Зважаючи на той факт, що здоров'я — це стан гармонії людини із собою і навколишнім середовищем у фізичному, соціальному, духовному і психічному аспектах, методика формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку ґрунтується на формуванні у дошкільників життєвих навичок, що сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному здоров'ю. Зазначені навички, а саме: навички раціонального харчування, рухової активності, санітарно-гігієнічні навички, діяльності та відпочинку (фізична складова здоров'я); навички ефективного спілкування, співчуття, вирішення конфліктів, поведінки в умовах тиску і погроз, спільної діяльності (соціальна складова здоров'я); самоусвідомлення та самооцінка, аналіз проблем та прийняття рішень, навички самоконтролю, мотивація успіху та тренування волі (психічна і духовна складова здоров'я) у контексті культурологічного підходу формуються у дітей через призму духовної культури, оскільки здоров'я має духовно-моральну основу. Критеріями духовності, за визначенням В. Оржеховської, є «наявність у людини потреби пізнавати світ, себе, сенс життя; перевага духовних потреб як мотивів поведінки й діяльності; позитивне ставлення до внутрішнього світу інших людей, турбота, увага, готовність прийти на допомогу, ділити радість і горе, гуманне ставлення до природи, всього живого тощо» [7, с. 36-37]. Реалізація культурологічного підходу дасть змогу сформувати зазначені вище здоров'язбережувальні життєві навички на зразках відповідних різновидів культури: культури здоров'я, культури харчування, рухової культури, культури тіла, культури спілкування, культури поведінки тощо. Подаємо коротку характеристику представлених видів культури.

На засадах культури харчування діти мають засвоїти систему знань і практичного досвіду, спрямованого на оздоровлення організму людини через споживання їжі. Культура харчування передбачає наявність знань з фізіології травлення, режиму та раціону харчування, кількості та якості їжі, питного режиму, способів приготування, споживання, умов зберігання, правил поєднання, особливостей впливу різних продуктів на психофізіологічний стан людини тощо (за О. Міхеєнко).

Рухова культура у сучасній педагогіці розглядається як компонент фізичної, естетичної і духовної культури особистості. Проблемі розвитку рухової культури дослідники (В. Завадич, Т. Ротерс та інші) вивчають з різних позицій і основними її структурними компонентами визначають красу рухів, ритмічність дій, пропорційність форм тіла, рівень розвитку фізичних якостей, виразність рухів. Досягти визначених показників діти зможуть під час активної рухової діяльності.

Оволодіння дошкільниками культурою тіла відбудеться через системну сукупність загальних естетичних, групових та індивідуальних уявлень про способи активного збереження і напрям зміни опорно-рухового апарату, пропорцій, форм і шкіряного покриву свого тіла та його частин (за В. Коренбергом).

Для встановлення оптимальних взаємин між людьми велике значення має культура спілкування. Вона передбачає наявність таких рис характеру, як терпимість, доброзичливість, повага до людей, тактовність і чемність. Ці риси характеру виховуються в людині з дитинства. Культура спілкування у різних ситуаціях ґрунтується на дотриманні певних правил, що їх виробляло людство протягом тисячоліть. Ці правила визначають форми спілкування, регламентовані суспільством, і мають назву етикет. Він містить як технічні аспекти спілкування, тобто правила, що стосуються лише зовнішнього боку поведінки, так і принципи, невиконання яких тягне за собою осуд і навіть покарання. Багато правил етикету стали невід'ємними елементами культури спілкування. У спілкування людей завжди включаються, крім передавання інформації, емоції. Емоційне ставлення, що супроводжує мовне висловлювання, утворює невербальну комунікацію. До засобів невербальної комунікації належать жести, міміка, інтонації, паузи, сміх, сльози. Вони утворюють знакову систему, яка доповнює, підсилює або навіть заміняє слова. Засвоївши культуру спілкування, діти зможуть регулювати свою поведінку і співвідносити її з поведінкою інших людей.

Культура поведінки розуміється як сукупність духовних цінностей, правил, норм, які регулюють характер взаємовідносин між людьми і слугують для того, щоб полегшити їх входження в суспільство, зробити умови спілкування з оточуючими приємними і зруч-

ними. Дітей необхідно привчати виконанню правил поведінки в різних ситуаціях, в які вони найчастіше потрапляють: у дошкільному закладі, на вулиці, у громадських місцях.

Представлене розуміння культурологічного підходу сприятиме формуванню здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку на засадах духовності. Це забезпечить дітям здатність дотримуватися вимог і правил людського співжиття, «сформованість у свідомості вихованців знань і вмінь безконфліктного життя в суспільстві, поваги до прав і свобод кожної особистості» (О. Савченко) [10, с. 4], уміння знаходити правильний тон у спілкуванні з оточуючими, будувати своє життя і діяльність на основі сприйняття здоров'я як життєво важливої духовної цінності, знань про чинники збереження здоров'я, прагнення до ведення здорового способу життя. Для знань і навичок, що формуються у дитини, має бути створена можливість застосування їх у повсякденному житті, у побуті, трудовій діяльності. Це дасть змогу з дитинства формувати всебічно розвинену духовну особистість.

Перспективними вважаємо дослідження ефективності методики формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку через призму культурологічного підходу.

Література

1. Алексеев Н. А. Личностно-ориентированное обучение в школе / Н. А. Алексеев. — Ростов н/Д : Феникс, 2006. — 332 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності: наук. видання / І. Д. Бех. — К : Либідь, 2006. — 273 с.
3. Бельська Г. В. Здоров'я дитини — від родини : [кол. монографія] / Г. В. Бельська, О. Л. Богініч, М. А. Машовець. — К : СПД Богданова А. М., 2006. — 220 с.
4. Горашук В. П. Теоретичні і методологічні засади формування культури здоров'я школярів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Валерій Павлович Горашук. — Х., 2004. — 63 с.
5. Кириленко С. В. Соціально-педагогічні умови формування культури здоров'я старшокласників: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Світлана Володимирівна Кириленко. — К., 2004. — 17 с.
6. Крылова Н. Культурология образования / Н. Крылова. — М. : Народное образование, 2000. — 272 с.
7. Оржеховська В. М. Духовність і здоров'я / В. М. Оржеховська. — К : ПП «МЕДІАНА». — 2004. — 168 с.
8. Оржеховська В. М. Стратегія педагогіки здорового способу життя / В. М. Оржеховська // Педагогіка і психологія, 2006. — № 4. — С. 20-28.
9. Руденко В. Н. Культурологические основы целостности содержания высшего образования: дис. ... д-ра пед. наук / В. Н. Руденко. — Ростов н/Д, 2003. — 448 с.
10. Савченко О. Я. Від людини освіченої — до людини культури. Ціннісні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів / О. Я. Савченко // Рідна школа. — 1996. — № 5-6. — С. 2-4.

В статье раскрыта сущность культурологического подхода, теоретические основы его использования в решении заданий авторского исследования. В контексте темы проанализированы взгляды ученых на понятие «культура», её составляющие «материальная и духовная культура» и понятие «культура здоровья». Определено влияние культуры на духовное развитие дошкольников. Доказана целесообразность включения в методику формирования здоровьесберегающей компетентности у детей дошкольного возраста достояний национальной культуры.

Ключевые слова: культурологический подход, культура, культура здоровья, духовность, здоровьесберегающая компетентность, дошкольники.

T. K. Andriushchenko

Culturological Approach to the Formation of Healthkeeping Competence of Preschool Children

The Cherkasy Regional Institute of Postgraduate Education of Pedagogical Employees, Cherkasy Regional Council (38/1 Budgoshchska Str., Cherkasy, Ukraine)

The article is dedicated to the problem of realization of culturological approach in the process of formation of healthkeeping competence in preschool children. It analyzes the importance of culturological approach used to provide humanistic paradigms of modern education, reveals the essence of culturological approach, theoretical foundations of its usage during solving research tasks. The article presents points of view of scientists on this approach and its main components. It emphasizes that the culturological content of education is oriented on a person as the highest value, on the formation of spiritual qualities of a person, based on human values, the ability to build relationships with people around on the basis of respect to a person, increased attention to the environment and understanding human life and health as the most important human values.

The article introduces the main notions that form the theoretical spectrum of the research. In the context of the topic the notion «culture» and its components «material and spiritual culture» are revealed. In the article the influence of culture on the spiritual development of preschool children is defined. The paper accentuates attention on the feasibility to include the heritage of national culture in methods of formation of healthkeeping competence in preschool children.

The notion «culture of health» is singled out and analyzed. This concept is a component of the common cultural identity; it is formed during individual participation in the spiritual-practical activity of learning and maintaining personal health and health of associates. This is the result of the completely formed healthkeeping competence.

The article defines that culturological approach will promote the formation of healthkeeping competence in preschool children based on spirituality. This will provide children with the ability to stick to the requirements and rules of human coexistence, to find an effective way of communication with associates, to build their life and activity based on the perception of health as the critical value, knowledge about factors of health preservation, aspiration to a healthy lifestyle.

Keywords: culturological approach; culture; culture of health; spirituality; healthkeeping competence; preschool children.

References

1. Alekseev, N. A. (2006). *Lichnostno-orientirovannoe obuchenie v shkole* [Person-Oriented eEducation at School]. Rostov-on-Don: Feniks.

2. Bekh, I. D. (2006). *Vykhovannia osobystosti: Skhodzhennia do dukhovnosti* [Education of Personality: Spiritual Ascent]. Kyiv: Lybid.
3. Bielenka, H. V., Bohinich, O. L., & Mashovets, M. A. (2006). *Zdorovia dytyny – vid rodyny* [Children's Health is from Family]. Kyiv: SPD Bohdanova A. M.
4. Horashchuk, V. P. (2004). *Teoretychni i metodolohichni zasady formuvannia kultury zdorovia shkoliariv* [Theoretical and Methodological Foundations of Formation of Pupils' Culture of Health (Dissertation Abstract, Kharkiv)].
5. Kyrylenko, S. V. (2004). *Sotsialno-pedahohichni umovy formuvannia kultury zdorovia starshoklasnykiv* [Social and Pedagogical Conditions of Formation of Senior Pupils' Culture of Health]. (Dissertation Abstract, Kyiv).
6. Krylova, N. (2000). *Kulturologiia obrazovaniia* [Culturology of Education]. Moscow: Narodnoe obrazovanie.
7. Orzhekhovska, V. M. (2004). *Duhovnist i zdorovia* [Spirituality and Health]. Kyiv: PP «MEDIANA».
8. Orzhekhovska, V. M. (2006). Stratehiia pedahohiky zdorovoho sposobu zhyttia [Strategy of Pedagogy of Healthy Lifestyle]. *Pedahohika i psykhohiia*, 4, 20-28.
9. Rudenko, V. N. (2003). *Kulturologicheskie osnovy tselostnosti sodержaniia vysshego obrazovaniia* [Culturological Foundations of Integrity of Content of Higher Education]. (Doctoral dissertation, Rostov-on-Don).
10. Savchenko, O Ya. (1996). Vid liudyny osvichenoï – do liudyny kultury. Tsinnisni oriiientatsii zahalnoosvitnoi pidhotovky uchniv [From an Educated Person to a Cultural Person. Value Orientations of General Education of Pupils]. *Ridna shkola*, 5-6, 2-4.